

tasavvuf

İlmî ve Akademik Araştırma Dergisi

Ankara 2002

Sanal Âlemde Tasavvuf

İbrahim BAZ

Hızla gelişen teknoloji, bir yandan günlük hayatımızın her ânını etkileyip elimizdeki vazgeçilmez zannettiğimiz değerlerimizi alıp götürürken, diğer yandan insanlara yeni imkânlar sunmaktadır.

Yaşadığımız 21. yüzyılın en önemli gelişmelerinden biri de kuşkusuz *internet*dir. Özellikle zaman kullanımı açısından büyük kolaylıklar sağlayan bu sanal âlem; İslâm tarihine baktığımızda, ilim tahsili veya tasavvufî terbiye için seyahat etmemiş ve bugün bize imkânsız gibi görünen zorluklara katlanmamış âlimin neredeyse bulunmadığı göz önüne alınırsa, öncelikle akademik çalışma yapanlar açısından gün geçtikçe daha büyük bir önem arz edecektir. Bu maksatla biz de, internetteki tasavvuf ve tasavvufî site adresleri hakkında kısa bilgiler vererek bu noktaya dikkat çekmek istedik. Hemen belirtmek gerekir ki, yüzyıllardır İslâm'ın tebliği hususunda büyük gayretleri olan tasavvufî grupların, bu konuda İnternet'ten de çok güzel bir şekilde istifade ettikleri görülmektedir.

Burada verilen bilgiler bir giriş niteliğindedir ve bütün sitelerin tanıtılması bu yazının boyutlarını aşmaktadır. Öncelikle tasavvuf hakkındaki Türkçe sitelerin en kapsamlısı gibi gözükten www.sufism.20m.com hakkında bilgi vererek başlayalım.

www.sufism.20m.com

Web sitesi, içeriğinde de belirtildiği gibi 1 Muharrem 1421 [6 Nisan 2000] günü yeni hicri yıl başlarken [www](http://www.sufism.20m.com) üzerinde yerini almıştır. İngilizce bir versiyonu da bulunan sitenin, resim ve fotoğraf içermeyen <http://sufi.20m.com>. Şeklinde ikinci bir adresi mevcuttur. Sitenin ana başlıkları kısaca şöyledir:

- a. İslâm'ın Ana Kaynakları
- b. Tasavvufun Temel Kavramları: Burada, tasavvuf literatürünün önemli kavramları, Abdulkadir es-Sûfi'nin Türkçe'ye *Yüz Basamak*¹ olarak tercüme edilen eserine yer verilmiştir.

¹ Abdulkadir es-Sufi, *Yüz Basamak* (çev: Yusuf Tatlısu), İst. 1982.

c. Tasavvufun Seçkin Simalarından Örnekler ve Sohbetler: Bu bölümde Râbi-atü'l-Adeviyye (ö. 185/801), Hallâc-ı Mansur (ö. 309/921) gibi ilk sûfilerinden başlayarak Ahmed Yesevî (ö. 562/1166), Şâh-ı Nakşbend (ö. 791/1388) gibi tarikat kurucuları ve yakın geçmişte rahmet-i Rahmân'a kavuşan Es'ad Coşan Hocaefendi (ö. 4 Şubat 2001)'ye kadar otuzun üzerinde sûfi hakkında bilgiler bulunmaktadır.

d. Tasavvufun Günümüz Dünyasındaki Yansımaları: Bu bölümde Tasavvuf ve Psikoterapiler ile S. Hüseyin Nasr'ın *Modern Dünyada Geleneksel İslâm*, Muhyiddin Şekur'un *Su Üstüne Yazı Yazmak*,² Abdulkadir es-Sûfî'nin *Gariplerin Kitabı*³ gibi eserleri ve konulara ilişkin resimler mevcuttur.

e. Sûfi Kütüphanesi: Türkçe telif ve tercüme eserler ve yazarlarının isimleri ile bazı eserlerin tanıtımları yapılmıştır.

f. Görsel Kütüphane: Burada, tasavvufla ilgili resimler, Allah dostlarının türbelerinden görüntüler, hat levhalarıyla tasavvuf ve tasavvuf eksenli bazı sûretler alt başlıkları bulunmaktadır.

Son olarak da, bazı tasavvufî linkler bulunmaktadır.

Site, son güncellemede, ilk sayfasında Münir Derman'ın Ankara'nın Memlûk köyünde bulunan mezarının resmini sunmaktadır.

Bu sitenin sonunda bulunan "Linkler" bölümünü seçtiğimizde, karşımıza geniş kapsamlı bir menü sunulmaktadır ve 25 başlık bulunmaktadır. Bunların bazıları şöyledir: Sırçasaray, Sufism's Many Paths, Nakshbandi Sufi Way, Halveti-Cerrahi, Murabitun-Abdulqadir es-Sufi, Ibn Arabi Society, Yunus Emre, Menzil, Rufai, Altınoluk Dergisi, Tasavvufla İlgili Sorular ve Cevaplar ve İnternet'teki Sufi Sayfaları.

Yukarıdaki seçeneklerden "Tasavvufla İlgili Sorular ve Cevaplar"ı seçerek Prof. Dr. Hasan Kâmil Yılmaz'ın günümüzde tasavvufla ilgili en çok sorulan sorulara vermiş olduğu cevaplara ulaşma ve bunları kendi bilgisayarınıza indirme imkânına sahip olabilirsiniz.

Akademik Tasavvuf Dersleri

Tasavvufa karşı dışardan yapılan eleştiriler bir yana, gerçek sûfiler yüzyıllardan beri iç kontrol mekanizmasını işleterek özeleştiride bulunmayı bir erdem olarak görmüşlerdir. İslâm'ın ruhuna ters gibi anlaşılabilir tavır ve sözlerden sakınmışlardır.

Bu gün sadece ülkemizin değil, bütün İslâm ülkelerinin ve hatta tüm dinlerin ortak fenomeni olan mistik düşünce ve yaşantı şekli, modern insanın cendere gibi kendisini sıkıyan madde ve maddecilikten kaçış ve ruhunu tatmin sığınağı olarak gözükmektedir. Bu açıdan medyada sürekli olarak kötü örneklerinin sergi-

² Muhyiddin Şekur, *Su Üstüne Yazı Yazmak* (çev: Senai Demirci-Sevin Okyay), İst. 1998.

³ Ian Dallas (Abdulkadir es-Sufi), *Gariplerin Kitabı* (çev: İsmet Özel), İst. 1987.

lendiği tasavvuf ve tarikatların, akademik olarak nasıl ele alındığını görmek için, Atatürk Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Tasavvuf Ana Bilim Dalı öğretim üyeleri Prof. Dr. Osman Türer ve Yard. Doç. Dr. Cengiz Gündoğdu'nun Yüksek Lisans ve Doktora öğrencilerine okuttukları dersleri ve bunların kısa içeriklerini görmek için www.atauni.edu.tr/enstituler/sosweb/Derslerilahiyattemelisbiltasavvuf.htm adresini kısaca tanıtalım:

Yukarıdaki adreste, Prof. Dr. Osman Türer ve Yard. Doç. Dr. Cengiz Gündoğdu tarafından Yüksek Lisans ve Doktora dersi olarak okutulan ders isimleri, ders kodları, kredileri verildikten sonra bu derslerin muhtevası hakkında kısa bilgiler sunulmaktadır. Bir örnek olması amacıyla ders isimlerini sunalım:

Yüksek Lisans Dersleri:

1. Tasavvufî Eğitim
2. Tasavvufî Edebiyat
3. Tasavvuf İlmi
4. Tasavvufî Metinler
5. Türk Kültür Tarihinde Tasavvuf
6. Tasavvuf Tarihi
7. İslâm Tarikatları
8. Çağdaş Tasavvufî Hareketler
9. Tasavvufî İstılahlar
10. Tasavvuf Psikolojisi
11. Tasavvufî Ahlâk
12. Tasavvuf Felsefesi
13. Tasavvuf ve Toplum

Doktora derslerinde de, aynı derslere ilâve olarak "Tasavvufî Müesseseler" dersi okutulmaktadır.

Tasavvuf Araştırmacıları ve Tezler

Türkiye'de Tasavvuf alanında çalışan Akademisyenlerin telefon ve e-mail adreslerine, tasavvuf alanında yapılan Yüksek Lisans ve Doktora tezlerine, Mısır ve Suudi Arabistan'da Tasavvuf alanında yapılan Yüksek Lisans ve Doktora tezlerine, tasavvuf araştırmalarındaki son durum ve İLAM Kütüphanesinde bulunan kitaplara ulaşmak için Ali Namı tarafından hazırlanan www.angelfire.com/al/namli/ adresine müracaat etmeniz yeterlidir.

Sitede, Dr. Dilâver Gürer'in de katkısıyla hazırlanan Mısır ve Suudi Arabistan'da Tasavvuf alanında yapılan 199 Yüksek Lisans ve Doktora tezinin zikredilmesi araştırmacılar için büyük bir imkân ve kolaylık sağlamaktadır.

Tasavvuf konusunda Türkiye'de yapılan tez çalışmalarına ulaşmak için Yüksek Öğretim Kurumu (YÖK) tarafından hazırlanan www.yok.gov.tr adresinden

de istifade edilebilir. Örneğin, bu adreste bulunan tez tarama bölümünde “tasavvuf” kelimesi üzerinden 172 tez ismi ve bunların katalog tanımlarına ulaşma imkânına sahip olabilirsiniz.⁴

İnternet'teki Tasavvufi Linkler

Tasavvuf ve Sûfizme ilgili linklere İnternet'te birçok adresten geçiş yaparak ulaşmak mümkündür. Çeşitli arama motorları üzerinden yaptığımız araştırmalara göre en kapsamlı adres listesi⁵ şu şekildedir:

- Abjadiyyah Malay Martial Arts, Sufism and Sunni
<http://www.geocities.com/pgssajkm/abjad.html> or
<http://www.abjadkelantan.tsx.org>
- Ahl-i Allah (People of Allah)
<http://www.peopleofallah.org>
- Ahmed Baki's Sufism and Science Page
<http://www.ahmedbaki.com>
- Almiraj Sufi Books
<http://www.almirajsufibooks.com.au/>
- Alif Publishing: Books on the Sufi Tradition
<http://www.rappinc.com/786SUFU/>
- Allah-Sufism-Islam from author Ahmed Hulusi
<http://allah-sufism-islam.com/> or <http://www.ahmedhulusi.com>
- alt.fan.jalaludin newsgroup
http://sunsite.unc.edu/usenet-i/groups-html/alt.fan.jalaludin_rumi.html
- Amir Khusro Dehlavi website (Sufi poet from 13th century)
<http://www.angelfire.com/sd/urduimedia/index.html>
- Aouliya Foundation (Qadiri-Chishti tariqa in Melbourne, Australia)
<http://www.angelfire.com/az2/aouliyafoundation/index.html>
- Australian Centre for Sufism
<http://www.australiansuficentre.org>
- Baba Farid website
<http://www.babafarid.com/>
- Barzakh Foundation Homepage
http://www.geocities.com/yayasan_barzakh
- Barzakh Foundation: Sufi Healing for AIDS patient
http://www.geocities.com/yayasan_barzakh/aidsbrze.htm
- Bawa Muhaiyaddeen Fellowship
<http://www.bmf.org>

4 Bu konuyla ilgili ülkemizde en geniş kapsamlı çalışma, Doç.Dr. Mustafa Aşkar tarafından yapılmıştır. “Kaynakları Açısından Tasavvuf Tarihi Literatürü”, (Ankara 2001) isimli bu çalışmada, ilk dönemlerden günümüze kadar yazılan tasavvufun temel kaynaklarının tanımları yanında, konuyla ilgili süreli yayınlar, bilimsel çalışmalar (Doçentlik, Doktora, Y.Lisans tezleri, makaleler ve kitaplar), meşhur sûfilerin vefat tarihleri ve tasavvuf araştırmacıları için kütüphanelerde kullanılan Dewey Onlu tasnif sistemi yer almaktadır.

5 Bu liste, toplu hâlde İnternet'te mevcut olup tarafımızca hazırlanmamıştır.

Belgium Sufi Center (in Flemish and French)

<http://home.worldonline.be/~appels/SOEFI-ORDE&ORDRE-SOUFI.html>

Book of Soul by 17 century Saint Hazat Sultan Bahoo (R.A)

<http://risala-roohi.tripod.com>

BOOKWEAVER: Books For The Mind Body and Spirit

<http://www.bookweaver.co.uk>

Centro Naqshbandi de Psicología Transpersonal (Argentina)

<http://www.reuerdo.com>

Paul Cheneours Sufi Music site

<http://www.egnet.co.uk/clients/music/rgm.html>

A Cherag's Library -- links to sacred scripture from many traditions intended for use by the Cherags of the Church and of all churches founded by Hazrat Inayat Khan

<http://www.cheraglibrary.org/>

Chishti Qadhiri order

<http://www.geocities.com/Athens/Olympus/5352>

Darqawiyya/Shahdiliyyah

<http://www.geocities.com/Athens/Delphi/6588/dhikr.html>

David and Chandra's Qawwali Page

http://chandrakantha.com/articles/indian_music/kawali.html

Dziqr

<http://msnhomepages.talkcity.com/DharmaDr/dziqr/english.htm>

<http://msnhomepages.talkcity.com/DharmaDr/dziqr/hu.html>

Gharibnawaz (Indian Chisti Sufi Center)

<http://www.gharibnawaz.com/>

Gohar Shahi

<http://www.goharshahi.com>

The Golden Sufi Center-Events and Publications

<http://www.GoldenSufi.org>

Gurdjieff and Sufi Paths

<http://www.angelfire.com/ca3/gurdjieffsufi/>

Haqqani Foundation homepage

<http://www.naqshbandi.net/haqqani/>

Hazrat Nizamuddin Spiritual Foundation:

<http://www.angelfire.com/ca/sufi/page5.html>

"The Heart of True Love"

<http://www.wic.net/schevene/truelove.htm>

The HU Page

<http://members.aol.com/hu4wahz/hu/index.html>

Ibn Arabi Society

<http://www.ibnarabisociety.org>

Il Giardino della Conoscenza

<http://www.sufi.it/index.htm>

International Association of Sufism

<http://www.ias.org>

ISHK

<http://www.sufis.org>

Islam Understood & Wisdom (from Indonesia)

<http://www.angelfire.com/il/Nalaprallya/>

Islami Roohani Mission (Naqshbandiya Mujaddediya tareeqah)

<http://www.al-maqsood.org>

http://www.geocities.com/muaz_niazi

Islamic Bookstore: Islamic Mysticism section

http://IslamicBookstore.com/islamic_books/islamicmysticism.shtml

ISRA: Islamic Studies and Research Association

<http://www.angelfire.com/sc/ISRA/>

Jamil Islamic Center Of California -- Naqshbandi Haqqani Order

<http://www.jamil.com/jic>

Jerrahi-Halveti Webpage

<http://www.geocities.com/Athens/4044/>

Konya, Turkey pictures (including Rumi's tomb)

<http://www.ege.edu.tr/Turkiye/si/Konya.html>

KOTKU Education, Friendship and Assistance Foundation (Naqshbandi tariqa)

<http://www.aitco.com/kotku/>

Khusro: Videos for sale of Amir Khusro's Music

<http://www.angelfire.com/sd/urdumedia/video.html>

"La Rosa Mystica"

<http://www.wic.net/schevene/rosa.htm>

Madrassa -i- Towheed Homepage

<http://hometown.aol.com/hsabit/index.html>

Makhdoom's Quality Quest

<http://home4.pacific.net.sg/~makhdoom/>

(See pages on islam, shah, sufism, poetry, and sindh)

Masjid al-Farah

<http://www.ashkijerrahi.com>

Meem Connection

<http://www.meem.freeuk.com>

Mevlevi Order of America

<http://www.hayatidede.org>

Mevlevi-Order in Germany

<http://www.mevlevi.de>

Moon Over Medina (Sufi Bookstore)

<http://www.moonovermedina.com>

"Movimento Sufi Internazionale in Italia e Ticino" (Official Italian representative of The International Sufi Movement, under the guidance of Shaikha Dahnya Bozzini-van Gelder, e-mail: dahnya@freesurf.ch)

http://members.nbci.com/sufi_mov/

MTO Shahmaghsoudi website

<http://mto.shahmaghsoudi.org>

Murabitun Worldwide Movement

<http://www.geocities.com/Athens/Delphi/6588>

Muridiyya International: Sufi school of Shaykh Abdoulaye Dieye

<http://freespace.virgin.net/ismael.essop/>

Sufi Musfaad homepage

<http://www.angelfire.com/md/sufimusfadharidas/index.html>

Naqshbandi Center in Argentina

<http://www.geocities.com/TheTropics/Resort/4212/index.html>

Naqshbandi.com - Islam in its true form

<http://www.naqshbandi.com/>

Naqshbandi-Center of Sheikh Nazim Efendis Murids (in German)

<http://www.osmanische-herberge.de>

Naqshbandia Dargah of India/Pakistan: Luari Sharif

<http://www.luarisharif.com>

Naqshbandi Foundation for Islamic Education

<http://www.nfie.com/>

Naqshbandi Order (Shaykh Mahmud Es'ad Cosan of Istanbul)

<http://aitco.com/~islam/index.html>

<http://npd1.ufes.br/~odilea/smhome.html>

Naqshbandi-Haqqani Homepage

<http://www.naqshbandi.org/>

Nimatullahi Sufi Order (Khaniqah Nimatullahi) - Contains the principles and practices of the Nimatullahi Sufi Order. Includes books on Sufism, the Sufi magazine, poetry and music.

<http://www.nimatullahi.org>

Ni'matullahi-Safi 'Ali Shahi Sufi Order

<http://welcome.to/safi>

Khaniqah Nimatullahi Sydney Homepage

<http://members.optushome.com.au/yahu/sufipage.html>

Sufi homepage in German language. There are sayings and definitions of traditional and actual sufi-masters about sufism, a (German) bibliography, a musical example, and informations about the Ni'matullahi sufi order.

<http://www.rrz.uni-koeln.de/~a0158/sufismus.htm>

Nur Ashki Jerrahi Sufi Order

<http://www.ashkijerrahi.com>

Oveyssi Sufism (see MTO Shahmaghsoudi)

Parole Soufie (in French)

<http://membres.tripod.fr/mourad/index.html>

Pearl Publishing House

<http://www.pearlpublishing.com>

Petama Project (International Sufi Movement)

<http://www.petama.ch>

Polish Naqshbandi Mujaddidi group

<http://republika.pl/sufism/>

http://www.geocities.com/as_saramowicz

Postcards from the Path

<http://www.sufi-net.com/>

Qadiri-Nushahi Homepage

Distribution of rare Dhikr on audio cassettes from around the world

<http://www.crosswinds.net/~sajad/>

Qadiri Rifa'i Order

<http://www.qadiri-rifai.org>

Qalandariya (Sheikh Baba Sultan)

<http://community-2.webtv.net/EGiltinan/Bismillah/>

Radiant Valley Association -- Tariqat Nabvi Gul Nur Jehaniya

<http://www.angelfire.com/ca2/mysticalpathwaynurhu/index.html>

Rifai-Kadiri-Arusi Tariqas

<http://www.rifai-kadiri.org/>

Rubaiyat of Omar Khayyam

http://www.armory.com/~thrace/ev/siir/Omar_Khayyam.html

Rubaiyat of Omar Khayyam

<http://www.promotionalguide.com/ok>

Rumi html file, about his life and a collection of poems

<http://www.armory.com/~thrace/sufi>

Rumi's Spiritual Path

<http://ccnet.com/~rudra/rumi/rumi.htm>

A Mevlana Jelauddin Rumi home page: Shamsuddin's Homestead in the Internet Wilderness

<http://www.geocities.com/TheTropics/1889>

A tribute to Rumi

<http://www.zbnet.com/rumi>

Russian Sufi page

<http://postman.ru/~dervish>

Saraswati Society (Mevlevi Whirling in Great Britain)

<http://www.btinternet.com/~saraswati.soc/>

Seattle Area Sufi Order International Community Page

<http://members.aol.com/seattlsufi/>

Serving the Guest: An Online Sufi Cookbook

<http://www.superluminal.com/cookbook/>

Shadhiliyyah Sufi Center of North America

<http://www.sufipath.org>

Shadhuli Sufi Center for Healing and Mystical Studies

<http://www.shadhuli.org>

Shahmaghsoudi Sufism (see MTO Shahmaghsoudi)

Sidi shaykh muhammad al-jamal ar-rifa'i as- shadhili's teachings:

<http://www.sufimaster.org>

Story Park: Sufi stories, poetry and more

<http://www.zensufi.com>

Sufi and Rumi Links

<http://www.chattanooga.net/baylor/academic/english/studentwork/rumi/Sufi%20and%20Rumi%20Links>

Sufi Book Catalog

<http://www.sufibooks.com>

Sufi Center Bookstore

<http://www.rosanna.com/shop.htm>

Sufi Circle (MSN Community for ahlus-Sunnah wal Jammah Sufis)

<http://communities.msn.com/suficircle>

Sufi Compassion

<http://www.mysticalnotion.com/suficompassion/mainpage.htm>

Sufi Healing Order

<http://sufihealingorder.org>

Sufi Order of the West

<http://www.sufiorder.org>

Sufi Saint Pir Aboo Bakar Shah

<http://www.sufipabs.cjb.net>

Sufi Study Circle of the University of Toronto (Canada)

<http://www.campuslife.utoronto.ca/groups/sufi/>

Mirror site: <http://muslim-canada.org/sufi/>

Sufi Traditions

<http://www.webcom.com/~gnosis/sufi.mystica.html>

Sufism's Many Paths

<http://www.arches.uga.edu/~godlas/Sufism.html>

Swiat Sufi/Tariqa Naqshbandi Poland

<http://republika.pl/sufism/>

Tabala Wolof: Sufi Drumming of Senegal (information about a recording)

<http://www.rootsworld.com/rw/villagepulse/tabala.html>

Tasavvuf & Sufiler (Turkish)

<http://www.sufism.20m.com/>

English version: <http://www.sufism.20m.com/sufi.htm>

Tazkirah Site (in Malaysian)

<http://tazkirah.dk3.com/>

Threshold Society, Mevlevi Order, publications by the Helminskis

<http://www.sufism.org>

Threshold Society, Mevlevi Order (in Dutch)

<http://denboer-s.tripod.com>

Tijani Home Page: Information about The Tariqa Tijaniyya, Shaikh Ahmad Al-Tijani (RA), Shaikh Ibrahim Niasse (RA), Shaikh Hassan Cisse and The African American Islamic Institute, Inc.

<http://www.geocities.com/Athens/9189>

Triangle Sufi Center

<http://www.universalsufism.com/>

Project Turuq Intercultural

<http://skyboom.com/786rashidaltaliq/>

The Winged Heart

<http://www.ilhawaii.net/~heinsite/winghart.html>

Zahuri Sufi Website

<http://www.j-morris.dircon.co.uk/>

ZenSufi Park

<http://www.zensufi.com>

Sonuç

Bu tanıtım yazısında konu çok genel ve ana hatlarıyla ele alınmıştır. Ancak buna rağmen yukarıda zikredilen adresleri ziyaret eden okuyucular yüzlerce resim ve belge yanında bir çok kitap içeriklerine ulaşma ve yabancı ülkelerdeki akademisyen ve tasavvufi gruplarla e-mail ile görüşme ve hatta bilgi alma imkânına sahip olacaktır. İleriki sayılarda, kitap tanıtımları gibi, sadece bir site ele alınarak geniş bir şekilde tanıtılmaya çalışılacaktır.